

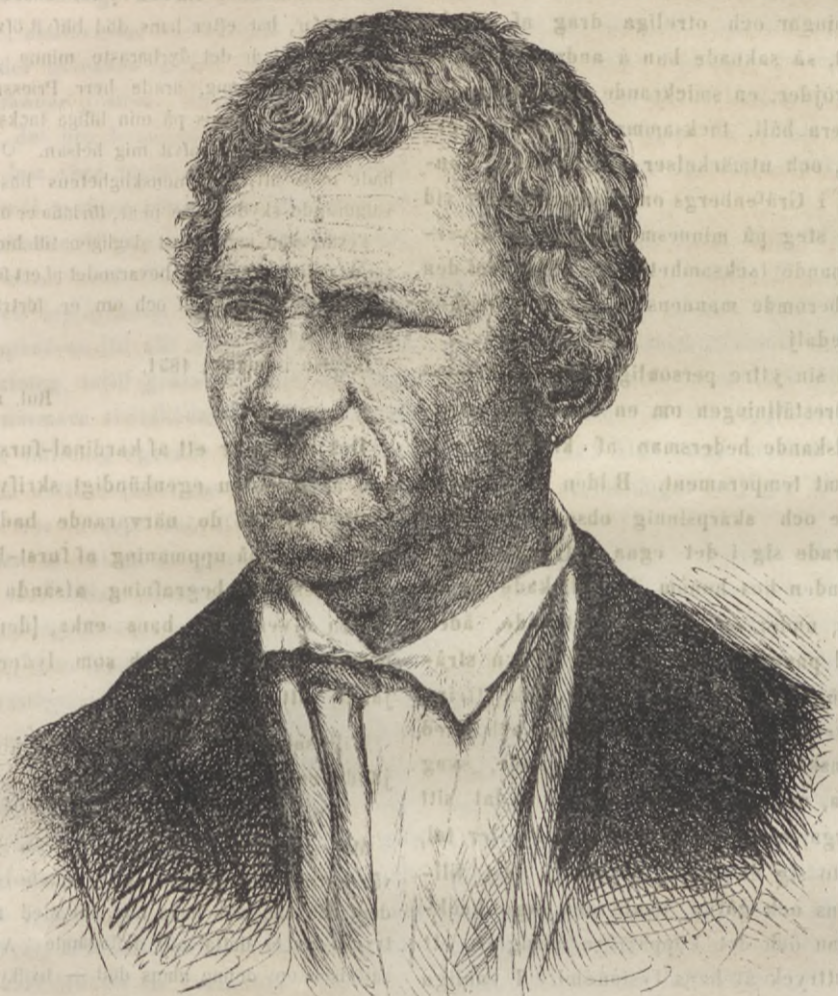
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERADT NYASTE SÖNDAGSMAGASIN.

N:o 48.) Utkommer hvarje Söndag. Göteborg den 28 November 1852. Pris för år: 4 R:dr B:co. (VI årgången)

Vincenz Priessnitz (död den 28 Nov. 1851).

Vincenz Priessnitz.

Der nu det i alla civiliserade länder bekanta stället Gräfenberg ligger, stodo för 25 år sedan, i en dal vid Sudeterbergen, endast några obetydliga hyddor, till hvilka man numera icke finner något spår. I en af dem föddes Vincenz Priessnitz den 5 Oktober 1791. Han var den yngste bland sex syskon. Hans föräldrar, som voro bönder, härstammade från en sedan århundraden i denna trakt bosatt och endast här till namnet känd familj. Om hans barnår finnes

intet märkligt att nämna. Hans far blef blind många år före sin död, och Vincenz måste alltjemt leda honom omkring, vid tanken hvarpå han ofta sedan, med en djup suck, yttrade: "Hade jag icke under elfva år måst leda min far, så hade jag åtminstone fått lära att läsa och skriva ordentligt."

I hans sjuttonde år, då han en gång biträdde vid skörden, blef en af hästarne, vid färden till skördetältet, skrämmd, och skenade med höstvagnen deri Vincenz satt. Han föll ur, släpades med ett stycke och

kom under hjulen, hvarvid han fick framtänderna inslagne. Ynglingen tycktes förlofad för hela sin framtid och läkarne öfvergäfvö honom helt och hållet. Då började han sjelf tvätta sären med kallt vatten, alltjemt omvexlande med kalla omslag. Efter några veckor började han långsamt komma till sig, och tillfrisknade slutligen. Följderna af detta fall, ehuru de icke genast gäfvö sig tillkänna, upphörde likväl icke att verka i de inre delarne, och Priessnitz hade sannolikt snart blifvit ett rof för deras förstörande makt, hade han icke, liksom genom en gudomlig uppenbarelse, fallit på den tanken, att söka sin sjelfräddning i det kalla vattnet, hvarvid han understöddes af en från barnåren temligen stark kropps-konstitution. Från ögonblicket af sitt tillfrisknande fick Priessnitz en förut okänd föreställning om det kalla vattnets underbart läkande kraft och ett förtroende till densamma, som allt mera befastades genom små försök på djur och sedermera genom lyckliga kurer i grannskapet. Nu hade han kommit in på sin bana, och den unge naturläkarens lyckliga kurer voro snart icke mer någon hemlighet; hans rykte började utbreda sig åt alla håll. Knappt 19 år gammal, hemtades Priessnitz icke sällan till Mähren och Böhmen, der inom kort världen började rikta sina blickar på honom. Så ringa emellertid hans rykte i början var, så försökte genast afunden, mistroendet och illviljan att höja sin röst mot honom. Det lägre folket afundadas honom endast de skänker, som han erhöi för lyckliga kurer, kallade honom en narr, och höllo fast vid sin mening, att han hade med djefvulen att beställa; läkarne deremot förklarade honom för en charlatan, och presterne varnade folket från predikstolen, betecknande Priessnitz som en falsk profet.

Emellertid fortgick Priessnitz med sitt rena samvele och sina nyväckta idéer, lugt och anspråklöst sin bana, midt igenom alla dessa hotande hinder, och redan år 1829 var antalet af dem, som sökte hjälp i Gräfenberg, så stort, att en ordentlig förteck-

ning upprättades öfver patienterna. Detta var för mycket för afunden. Priessnitz anklagades för charlataneri, och dömdes af magistraten i den lilla staden Treiwaldau till flera dagars, genom fastande skärpt fängelse, hvarvid man äfven högtidligt fråntog honom svampen, med hvilken han tvättat sina patienter, emedan man i betryskandet med densamma förmodade något hexeri. Vål upphäfdes denna dom genom utslag från högre domstol, och Priessnitz erhöll 1831 af högre auktoriteter, som vid anställd undersökning icke erforo annat än godt och berömligt om honom, tillåtelse att inrätta en egen badanstalt; men den redan i full fart komna afunden sökte alltjemt finna en tillfredsställande stödjepunkt för sina manövrer. Sålunda blef det då varande k. k. hofkansliet oupphörligt öfverhopadt med klagomål, besväransföranden och föreställningar, tills det äntligen såg sig tvunget, att skicka en särskild kommissarie till Gräfenberg, för undersökning af saken, hvar till man valde den snilllike och fördomsfrie baron Türkheim. Den berättelse, som denne högt bildade läkare afgaf öfver den så grundligt förtalade Priessnitz' lefnad och verksamhet, var högst ärofull för den senare, på samma gång den äfven, i anseende till dess stora opartiskhet, lände läkaren till beröm. Till följe af de upplysningar, dem hofkansliet sålunda erhöi af sin medicinalreferent, blef Priessnitz af högsta makten skyddad i utöfningen af sin helsobringande konst. Sedan denna tid, var han befriad från sina envisaste och oförsonligaste motståndares fiendtligheter. Hemligt förtal och lömska anläggningar förföljde honom dock till slutet af hans dagar. Emellertid hade hans rykte utbreddt sig i alla verdensdelar. Från alla länder strömmade lidande och af läkaren öfvergifne sjuke till den nya kurorten, för att, under de personliga omsorgerna af den utmärkte mannen sjelf, vinna fullkomlig helse, eller åtminstone lindring i sina lidanden och stärkande af sina krafter. Sålunda har Gräfenberg under de tvenne sista decennierne blifvit en af de märkvärdigaste punkter i världen, och huru vidt namnet Priessnitz är känt, visas af bref från Amerika med adress: "Till Priessnitz i Europa," hvilka också riktigt framkommo till sin bestämelse, något, som väl icke händt någon läkare, undantagandes den berömde Herman Boerhave.

Ett intressant gebit för de mångfaldigaste observationer och erfarenhetsrön öppnade sig nu för världsmannens, psykologens och människovännens blickar. De oerhörda resultat, dem Priessnitz erhöi af sina kurer, verkade lifvande utåt, och tillika be-

lönande för sin skapare. Tusentals människor inrättade, till fromma för dem sjelfve, sitt lefnadssätt efter de vinkar, som kommo dem tillhanda från Gräfenberg, och i flera länder uppblomstrade kallvattensinrättningar, som mer eller mindre liknade sin förebild i Gräfenberg.

Priessnitz blef en välmående man och en lycklig famijefar med tio barn, af hvilka sju ännu lefva. Äfven sin maka erhöi han såsom belöning för en lyckad kur. Han var nemligen så lycklig att kunna befria hennes mor från en giktsjukdom, som hade gjort läkarnes konst hårdnackadt motstånd. Erför Priessnitz också å ena sidan bittra kränkingar och otreliga drag af otacksamhet, så saknade han å andra sidan icke sina fröjder, en smickrande uppmärksamhet från flera håll, tacksamma människors erkänsla, och utmärkelser af alla slag. Vandraren i Gräfenbergs omgifningar stöter vid hvarje steg på minnesmärken af en öfverströmmande tacksamhet. År 1846 blef den verldsberömde mannens bröst prydt med en guldmedalj.

Med sin yltre personlighet väckte Priessnitz föreställningen om en okonstlad, menniskoälskande hedersman af kraftfullt och verksamt temperament. Bilden af en djup tänkare och skarpsinnig observatör koncentrerade sig i det egna uttryck, hvarmed anden hos honom framblickade ur de ljusblå, under en något framstående, ädelt formad panna och starka ögonbryn strålade ögonen. Hans svar eller tankeyttringar skedde med halföppen mun och med en ganska leghlig, fint klingande, svag stämma, och knappt hade han ändat sitt ordkarga, men innehållsrika svar eller tal, så slöto sig de tunna läpparna fast tillsammans och gäfvö, jemte den något krökta näsan och det koppärriga ansigtet, ett eget uttryck åt hans fysionomi. I vanliga lifvet var han mycket anspråkslös, sluten och ordkarg, men i förtroligare umgänge godmodig, stundom skämtsam och färdig med infall. Han egde icke något lärdt, men ett rikt vetande, som han förvärfvat sig genom förbindelser med instrueradt folk af alla stånd. Den, som var närmare bekant med honom, kände sig magiskt dragen till denna ädla personlighet. Den oföränderligt barnsliga hängifningen åt naturen och försynen var nyckeln till hans lycka och ära. Han lefde för att lindra mensklighetens plågor, och att han minskat dödligheten — det utgör just hans odödlighet. Om icke den allvetandes outgrundliga beslut hade bestämt Priessnitz' af jordlifvets mödor tröttae kropp till hvila, så skulle man kunnat säga att döden velat taga hämd på honom.

Han, som alltid älskat vattnet och medelst detsamma undandragit döden så många offer, måste sjelf, ännu allt för ung, dö i vattensot, den 28 November förlidet år.

Han lefde och dog i sin kalleise, och sålän har en människas död blifvit så beklagad i alla verdensdelar och begråten med tacksamhetens tårar. Huru den store hädangångne i lifstiden varit ärad, bevisa, bland många värdefulla minnen, som ännu finnas hos familjen, följande tve. no bref, af hvilka det ena var åtföljdt af en målning och lydde så här:

Högtäradé herre!

Denna lilla bild, som min syster målat och skänkt åt min far, har efter hans död blifvit öfverlemnad åt mig. Det är det dyrbaraste minne jag eger. Emottag det af mig, ärade herr Priessnitz, som det dyrbaraste bevis på min lifliga tacksamhet för er — ni, som återgifvit mig helsen. O! att jag hade makt att, till mensklighetens bästa, hvars välgörande skyddsande ni är, förlåta er odödlighet!

Tyvärr kan jag endast dagligen till himlen uppsända mina böner om bevarandet af ert för menskligheten så dyrbara lif och om er förträffliga familjs lycka.

Breslau i Augusti 1851.

Rul. m. p.

Det andra är ett af kardinal-furst-biskopen af Bresslau egenhändigt skrifvet bref, hvilket den af de närvarande badgästerna valda och, på uppmaning af furst-biskopen, till Priessnitz' begrafning afsända deputationen öfverrättade hans enka, [den 8 December sistlidet år, och som lyder på följande sätt:

Till salig herr Vincenz Priessnitz' sörjande enka i Gräfenberg.

Värdaste fru von Priessnitz!

Med smärtsamt deltagande har jag förnummit vår förträfflige Priessnitz' så oväntade och hastiga död, och kan icke neka mig, att med få ord uttrycka för er detta mitt deltagande. Att under rättelsen om denne mans död — hvilket säkerligen ännu aldrig kunnat sägas om en privatman och knappt någonsin om en furste — emottagits med sorg i alla trakter af den vida jorden, dit hans blygsamma namn, som en mensklighetens välgörare, framträngt, är tyvärr ingen tröst för er, då det blott bekräftar vidden af er förlust. Som kristen känner ni den enda källan till tröst i en sådan smärta, och jag ber till Gud, att han måtte trösta er och de edra och, i sin barmhertighet, veder-gälla den hädangångnes ande de många och stora välgörningar, dem han icke blott bevisat de lidande, utan äfven de fattige.

Snörlifvet.

En dröm.

(Forts. o. slut fr. N:o 47.)

Åter mumlade Mefistofeles några besvärjelseformler, gjorde några hemska manövrer med händerna, och bilden inhöljde sig i sin molnslöja, för att efter några ögonblick åter framträda derur. Men ack, huru förändrad! Det var och det var icke densamma. Helsans färg var flyktad, ögats glans fördunklad och hela hennes yttre röjdes slapphet och vanmakt till kropp och själ. Borta var formernas grekiska skönhet, lifvet vidrigt smalt, skulderbladen utstående, skuldrorna framåtböjda och barmen, "der kvinnans fullhet bor," utan hållning sökande jorden. Icke kunde jag säga, att det hos henne röjdes sig mindre hetsa, än hos våra unga damer i allmänhet, och likväl tycktes mig, vid högkomsten af det sjudande lif jag så nyss förut skådat, detta endast vara död och förgängelse.

Häpen och nyfiken närmade sig "roten och upphofvet till allt ondt," åtföljd af sin uppvaktning, intill gestalten, för att taga den i närmare skärskådande. Med triumferande hållning agerade Mefistofeles cicerone på detta förödelsens fält, och redogjorde för hvarje snörlifvets förstörande inverkan så väl på de yttre formerna, som på de inre ädlare delarne. Jag var icke nog fysiologist och anatomist för att förstå allt, men hvad jag hörde och förstod, lät förfärligt. Så mycket syntes mig klart, att kunde fader och moder, eller, ännu bättre, den unga flickan själf inse och uppfatta de strängt vetenskapliga och på sorgliga erfarenhetsrön grundade skäl, som gifvit anledning till så mången menniskoalkskande läkares ve- och förbannelserop mot snörlifvet, så skulle detta mördande verktyg snart sjunga sin svansång.

Efter slutad föreläsning, sade Mefistofeles:

— Nu, ers excellens, sedan jag ådagalagt vigten af min uppfinning, med hänseende till den kvinnliga menskligheten, torde jag äfven något litet få orera om dess inflytande på den manliga. Det kan tyckas besynnerligt, men ett sådant inflytande kommer verkligen att ega rum.

— Det vore hin! — svarade *D* något ironiskt — men lät höra.

— Jo, likasom mannen skall på jorden representera gudomens kraft och intelligens, så skall kvinnan representera dess godhet och skönhet. Dessa båda elementer, det manliga och kvinnliga, skola förmåla sig med hvarandra, ömsesidigt egga och lifva hvarandra, och dymedelst en gång göra

menskligheten skicklig till återvinnande af sitt förlorade paradys. Så var hans mening deruppe. Hjertats godhet kommer kvinnan väl att behålla; men den kunna vi ju skratta åt, då den är utan kraft, som ers excellens finner af den här gestaltens matta, viljelösa ögon. Och skönheten, hvar är den? Borta till domedag, pris vare min uppfinning. Hvar skall nu mannen erhålla en riktigt sinnlig åskådning af ett öfverjordiskt lif? kvinnan skulle skänka honom en sådan, men förmår det ej, då hon icke mera är sköni ordets högre mening. Kärleken till kvinnan skall då hos honom endast blifva matt, och blott och bart behandlas som en bisak, under det att det kalla, egoistiska förståndet helt och hållet försänker honom i materiens värld, och skönhetssinnet, som skulle visa honom vägen till högre rynder, mattas och förintas emedan det icke finner någon näring.

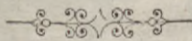
— Stopp nu, min kära Mefistofeles, och gå icke för långt — sade *D* skrattande, utan svara mig på en sak. Tror du icke, att så kallade menniskoalkskande män skola uppkomma, som med händer och fötter motarbeta spridandet af din uppfinning bland Evas döttrar? Och om så är, tror du icke, att deras predikningar möjligen skola taga skruf?

— Jo fan också! — svarade Mefistofeles med ett hänskratt; kommer icke i fråga!

— Nå, jag känner mig böjd att tro densamma; och om jag icke af din uppfinning väntar fullt ut så viktiga resultat, som dem du, i din yppiga inbillning, förespeglat mig, så erkänner jag likväl dess stora värde, och hoppas med tillhjälp af densamma, i förening med andra små flinter, så småningom tillfaska vår Herres beläte, så att han alltså skall finna sig generad af att spegla sig deri. Och nu, godt folk, fram med bälén, och en skål för snörlifvet och dess snillrike uppfinnare!

Den stora helvetiska bryläpannan framdrogs, spriten glödgades, och vid det döfvande hurrahopet till snörlifvets och mefistofeles' ära, vaknade undertecknad.

E. E. R.

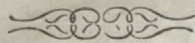

Heliga krokodiler. I Kuraschy i Indien, der flere indiske helgons grafvar befinna sig, underhåller man en mängd krokodiler i en stor damm. Deras antal är nära 50, deribland flere af 15 till 20 fots längd. De tämjas och vaktas af fakirer (ett slags indiska munkar). Resanden Orlich lät visa sig dem, hvilket kostade honom en bock, som han måste uppoffra åt kroko-

dilerna. En fakir ropade med klagande ton: "Owh! Owh!" (kom, kom!). Genast framkrälade några och trettio krokodiler ur vattnet, och lägrade sig i en halfcirkel vid sin herrskares fötter. "Det var — så berättar den resande — ett besynnerligt skådespel att se dessa djur med uppsparrade gap några få steg framför sig; men de voro så lydiga, att de, vid ringaste beröring med en käpp, genast kröpo tillbaka. Emellertid slagades bocken och kastades styckevis åt bestarne. Med glupskhet sökte de frånrycka hvarandra munsbitarne, och stötte härvid så häftigt till hvarandra med sina fjällkroppar att några slogo öfver på ryggen och med sina korta tassar gjorde de löjligaste bemödanden att komma upp igen. Efter slutad måltid, dref fakiren sina disciplar tillbaka i dammen."

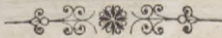
Sparfvarne äro icke väl anskrifne hos Ryssarne och anses vara af Gud förbannade fåglar. Qvitttra de på en Skärthorsdag, så betyder det, att de, tillsammans med Judarne, glädja sig öfver förräderiet mot vår Frälsare. Äfven påstås sparfvarne hafva framskaffat spikarne, som användes till Frälsarens korsfästning, då deremot svalorna sedermera bortfört dem. Till straff härför bära sparfvarne osynliga bojar kring benen, och detta är orsaken, hvarföre de aldrig gå, utan alltid måste hoppa. Det är en synd, att döda en svala, och följden deraf blir en boskapssjuka; deremot är det en förtjenst att döda en sparf. Också anses det som ett säkert tecken till olycka, om en sparf flyger in i ett rum.

Kattorna stå i stort auseende hos Turkorne. Deras renlighet, deras stilla och försigtiga smekningar, deras glänsandeskinn — allt detta är lika många rekommendationer för dem hos nämnde folk. De få till och med komma in i moskeerna, emedan katten varit Mohammeds favoritdjur, hvilken, då han en gång måste gå bort i och för en viktig angelägenhet, heldre afskar ett stycke af sin kaftau, än han ville väcka en katta, som råkat insomna på ett hörn af densamma.

Allgäu.

Såsom fortsättning från N:o 37, meddela vi åter några illustrationer, tjenande till belysning af folkets och landets karakter i det så kallade Allgäu, denna mellan Lechfloden och Bodensjön liggande, egendomligt sköna nejd.

En Allgäuer-släda.

En bondgård i Weidach.

Nationaldräkter i Allgäu.

En bondgård i Kempten.

Hörjaget i Kältern i Norr-
Amerikas vestliga berg.

27. E. Gärstén.

En av de mest intressanta och vackra delarna i den nordvästra delen af Nord-Amerikas vestliga berg är Kältern i Norr. Här finnes ett stort och vackert hörsjag, som är mycket berömt för sin storlek och sin skönhet. Sjöjaget är omgäfvadt af höga och klippiga berg, som stiga brant upp till himlen. Vattenfall och små sjöar äro mycket talrika i detta område. Det är ett mycket vackert och intressant område för de som äro intresserade af naturhistoria och bergsvesen.

En av de mest intressanta och vackra delarna i den nordvästra delen af Nord-Amerikas vestliga berg är Kältern i Norr. Här finnes ett stort och vackert hörsjag, som är mycket berömt för sin storlek och sin skönhet. Sjöjaget är omgäfvadt af höga och klippiga berg, som stiga brant upp till himlen. Vattenfall och små sjöar äro mycket talrika i detta område. Det är ett mycket vackert och intressant område för de som äro intresserade af naturhistoria och bergsvesen.

En av de mest intressanta och vackra delarna i den nordvästra delen af Nord-Amerikas vestliga berg är Kältern i Norr. Här finnes ett stort och vackert hörsjag, som är mycket berömt för sin storlek och sin skönhet. Sjöjaget är omgäfvadt af höga och klippiga berg, som stiga brant upp till himlen. Vattenfall och små sjöar äro mycket talrika i detta område. Det är ett mycket vackert och intressant område för de som äro intresserade af naturhistoria och bergsvesen.

Björnjagt i hålorna i Nord-Amerikas vestliga berg.

AF F. Gaerstecker.

På en klar, smällkall eftermiddag i Februari månad, då solen, omtöcknad af tunnare dimslöjor, icke egde kraft nog att mildra den bitande luft, som framströmmade från de nordvestra prairierna, och då till och med en tjock isrand låg öfver brädardarne af de flytande vattnen (något i Arkansas mycket ovanligt), klättrade på de branta bergssluttningar, som omgifva "Spirit creeks" källor, trenne män öfver de vildaste och mest obanade ställen, som kunde gifvas i hela trakten, och, ehuru ofta korta sträckor af öppen, jemn mark lågo framför dem, så kringgingo de likväl alltid dessa, och uppsökte de skrofligaste, vildaste klippväggar, på hvilka framstående klippblock och brokigt om hvarandra kastade stenmassor, gjorde hvarje framskridande nästan till en omöjlighet.

De trenne jägarne — ty annat folk kunde icke hafva något att beställa i detta klippkaps — höllo sig på några hundra stegs afstånd från hvarandra, uppmärksamt undersökande marken och vexterna på sin väg, och rörde sig blott långsamt framåt. Plötsligen väckte ett rop af den, som hade avancerat längst fram (en Indian; de begge andre voro hvita) kamraternas uppmärksamhet, och vid hans vinkar och rörelser, som skulle antyda för dem, att han funnit något, stego de ned till honom, för att undersöka hans upptäckt.

Indianen var en ännu ung, rask man af omkring 30 år, smärt men kraftigt byggd; åtminstone visade hans nakna arm, den han framsträckte ur yllemanteln, utomordentligt fasta senor och muskler.

Hans ben voro beklädda med läder-loggin (ett slags benkläder), hans fötter med mokasiner af samma ämne. Hans jagtrock, af tunn, margsörgadt kattun, fasthölls endast af gordeln och nedhängde från skuldrorna i stora veck. Armarne voro bara; dock hade han fäst sitt yllestycke, medelst en smal remsa af rådjursskinn, kring höfterna, så att det omgaf honom som en mantel. Äfven hufvudet var bart och det långa håret hängde ner öfver pannan och tinningarne. Hans ansigte visade ingen af de bland hans folk brukliga, vänställda färgerna, utan blott hans egen mörka, kopparbruna teint, ur hvilken ett par svarta ögon framljungade djerlighet och företagsamhet.

På venstra skuldran låg hans långa bösso, och gordeln under manteln innehöll knifven, tomahawken och en bägare af llock.

Hans båda följeslagare voro klädda på samma sätt, endast med den skillnad, att de buro jagtrockar af läder och mantlarne sammanrullade på ryggen. Den ene af dem, en smärt, högvext man, hvares blonda hår förrådde Nordländaren, hade sin ludna, af björnskinn groft förfärdigade mössa djupt nedtryckt i pannan, under det hans kamrat, som bar en kort tysk studsare i en rem öfver skuldran, nyttjade en stickad yllemössa.

Vane vid den ojemna vägen, sprungo de med lätthet från klippa till klippa, utför den branta sluttningen och voro snart vid Indianens sida, som, då han såg att de lydte hans kallelse, väntade dem inhöjd i sin mantel. Då de uppnådde platsen, der han stod, räckte han åter fram armen och ropade, under det han pekade på marken rundt omkring och på flera små, albitna buskar: "Björnen tycker om sassafras*", ty han vill gerna hafva ett mjukt läger. När vädret blir varmt, torde man finna spår härifrån till bäcken der nere."

"Vi skola förekomma det, Tessakeh," ropade den smärte jägaren, i det han uppmärksamt mönstrade de tecken, som förrådde, att en björna uppehöll sig i närheten; "men hvar är den svarta pojken? Han måste hafva sin ingång någonstades här i närheten, och likväl ser jag ingen håla."

"Wah," sade Indianen och pekade på ett hål, som gick lodrätt ner i marken, just på det ställe, der han stod, och knäppt var rymligt nog att medgifva inträde för en någorlunda stor karl.

"Men hur komma vi ned här?" frågade Tysken, i det han höll sitt hufvud tätt intill öppningen, och försökte att titta ner i låret. "Fan anammel det tycks vara djupt, och det är beckmörkt der nere." — Med dessa ord, tog han en liten sten och kastade honom ned; det däfva plaskandet förrådde, att han fallit i vatten.

"Finns det vatten dernere?" ropade Engelsmannen, i det han lutade sig fram och lyssnade. "Vatten, och omkring 20 fots djup. — Anfakta, om jag kryper ner, läge också det fetaste björnkött der nere, som någonsin gödt sig på ollonen i Arkansas! Men icke lär här finnas någon björna, ty så dumma äro de gamla gossarne icke, att välja sig ett vått läger, då det finnes så många torra i öfverflöd."

"Björnen är slug," svarade Tessakeh, i det han kastade ner en sten och lyssnade till ljudet. "Björnen är slug; — han vet nog att finna ett ställe, der han ligger säkert och torrt, men den hvite mannen hänger med ögonen vid molnen, då han borde

betrakta sina fötter. Se, han står ju på en gren, som han trampat af."

"I sanning," ropade Redham, i det han uppsteg och betraktade en liten förtorkad sassafrasgren, som låg tätt invid öppningen; "denna måste björnen hafva släpat fram, och det är ett temligen säkert bevis, att han sjelf befinner sig derinne. Men jag vill vara fördömd, om jag följer efter, ty lifvet är mig ändock kärare, än ett stycke fett kött, och jag begriper öfverhufvud icke, huru vi skulle få ut honom, i fall vi verkligen lyckades skjuta honom."

"Då krigarne äro fienden på spåren, gå de icke i skaror bredvid hvarandra, utan den ene trampar i den andres fotspår," svarade Tessakeh.

"Ja, ja," svarade Tysken och nickade med hufvudet, "vi måste skaffa ut honom stycke för stycke; men jag tror också, att vi sjelfve endast på samma sätt kunna komma ner, och detta vore likväl mindre angenämt."

Utän att svara härför, såg sig Tessakeh ett ögonblick skarpt omkring, och upplättrade derpå till en ung, smal stam af hickory-trädet, som reste sig, en 50 steg öfvanom dem, på berget, rak och smärt samt nära 40 fot hög och endast rågra tum tjock. Han fällde den med några hugg af sin tomahawk, så att den nedföll tätt bredvid de båda andre jägarne, befriade den från grenarne, hvilka han likväl lät skjuta fram några tum ifrån stammen, för att utgöra en stödjepunkt för fötterna, och nedsänkte sedan, med tillhjälp af Tysken (som snart begrep, till hvad ändamål den unga trädstammen skulle tjena) den så hastigt fabricerade stegen i hålan.

Då stammen vor längre än behöfligt, så togo de honom upp igen, afhöggo ungefär 8 fot från den nedre, jemna och grenlösa ändan, och hade nu åtminstone förskaffat sig medel att intränga i denna grotta.

"Nå, Redham, vill ni icke följa med ner?" frågade Tysken, då han afkastade sin mantel och skjultväska, och fastgjorde kruthornet tätt vid kroppen med en liten rem; "vi få ett trelligt spektakel der nere, och det vore verkligen skada, om ni skulle stanna kvar här, så alldeles ensam."

"Jag unnar er all möjlig trellighet der nere, Werner, jag unnar er den af allt mitt hjerta," afbröt honom Redham, medan han började slå eld. "Gå nu bara ner, och skaffa mig, åtminstone innan aftonen, ett stycke björna hit upp, ty jag är verkligen hungrig, och i dag morse förtärde vi vår sista köttbit. Emellertid skall jag underhålla en god eld här uppe, och bevaka ingången."

Tessakeh hade under tiden afkastat sin

*) Ett slags buske.

mantel, och ur skjutväskan framlagit ett kort, tjockt stycke vaxljus, som han sammanknådat af de gula cellerna i en vildbi-stock. Äfven Werner upptog ur fickan ett dylikt, men mycket längre. Indianen satte nu jagtknifven fastare i gördeln, och lade bössan under manteln, nära intill elden, som redan, väckt till lif af Redhams skickliga hand, fladdrade högt i luften.

"Skall jag då ensam medtaga min bössa?" frågade Werner, då han såg att Indianen ämnade nedstiga, utan att medtaga sin.

"Tessakeh har ett långt rör, och då laddstocken utdrages, blir det fyra fot längre," svarade Indianen.

"Nå, om denna håla är lika trång som den förra, i hvilken vi inkröpo tillsammans," sade Werner skrattande, "så torde äfven min bössa vara för lång att onladdas. Men framåt, Tessakeh, framåt! Vi vilja visa denne hedersman här uppe, att vi icke frukta för ett dylikt hål, äfven om der finnes vatten på bottnen. — Är en björn der inne, så få vi i afton kött, och detta är en artikel, hvaraf vi äro i högsta behof."

Med dessa ord ville han först ned, — bössan hängande på ryggen. Tessakeh höll honom tillbaka, i det han pekade på bösspipan.

"Det är farligt att titta in i en laddad gevärspipa. Brinner skottet för tidigt af, så må de båda hvite ensamme ligga vid elden i afton. Jag vill gå förut, och hafva vi väl kommit ner, så må främlingen först visa sitt vaxljus för björnen."

Utän att vänta på svar, släppte han sig ner i öppningen och var inom några ögonblick försvunnen, åtföljd af Werner, som raskt följde hans exempel. Redham fick endast tid att ropa: "Akta er, Werner, akta er; skjut icke förr, än ni är säkra på er sak, och kom ihåg att kulan flyger utomordentligt lätt och qvickt ur pipan, men är, i en sådan håla, fördömdt svår att åter få dit, med behörig krutladdning, isynnerhet om man derjemte måste hålla ett såradt monster irån lifvet på sig."

Werner nickade ännu en gång åt honom, tillropade honom ett glädtigt "lycka till godt nöje," och försvann i den trånga öppningen, noga gifvande åkt på sin bössa, att hon icke, tillfölje af någon oförsigtighet, måtte gå loss af sig själf.

Med lätthet stego de båda männen nedför trädstammen, och snart stod Tessakeh, vid foten af densamma, i vattnet, hvilket han först undersökte och icke fann djupare än sex till sju tum. Werner kom till hans sida, och höjande sina ljus, som spridde ett matt sken, öfverforo de med forskande blickar stället der de befunno sig.

Det var ett slags hvalf, omkring nio fot högt och sexton fot bredt. Vid ena sidan, omkring fem fot öfver marken, utgrenade sig en öppning i berget, äfvensom en annan, liknande, längre ner och till en del belägen under vattnet.

Tessakeh upplättrade, med tillhjälp af Werner, till den öfre öppningen, och då han här fann spår af björnar och andra vilda djur, kröp han vidare framåt, för att undersöka, luruvilda Välas herre hade in-quarterat sig i den terra, eller i den våta gången. Werner måste stanna kvar, då han, lindrad af sin bössa, icke utan främmande hjälp skulle kunnat uppnå den högst belägna ingången, och stod nu ända öfver fotknölarne i det kalla vattnet, — en ingalunda behaglig ställning. Ändtligen, efter långt väntande och då han redan började darra af köld, visade sig Tessakeh åter i öppningen till den öfre hålan, och försäkrade att den var så trång längre in, att en björn omöjlig kunde uppehålla sig der, utan måste den gamle gossen i hvarje fall nödvändigt hafva valt den våta gången, för att kunna praktisera sig fram till ett torrt ställe.

Men ingången till detta, lägre liggande hål, såg ingenting mindre än inbjudande ut; ty om också gången kunde vara sina tjugotum hög, så att en människa någorlunda beqvämt kunde krypa fram, så var den likväl, till en höjd af sex å åtta tum, fylld med vatten, och hemsk och mörk gapade den svarta öppningen mot de begge jägarne.

"Här är en björn inne," sade Tessakeh, brytande tystnaden, sedan båda en stund med betänkliga miner betraktat ingången, — "här är en björn inne, det är säkert. Men skulle min broder vilja sätta lifvet på spel, för att angripa djuret i sin väl förvarade fästning? Det är kallt; hjorten söker ollonen, som ligga på sydsidan af berget, och Redham är en stor jägare; han skall skaffa kött, innan solen uppnått sin högsta höjd på himlen."

"Det är sant, Tessakeh," sade Werner, med allvarsam blick betraktande den obekväma ingången, — "det är sant. Men nu hafva vi en gång kommit till ort och ställe, och efter all sannolikhet skola vi, med någon uthållighet, finna och nedlägga besten. Vill du alltså följa mig, om jag går förut och bryter strömmen, eller vill du vänta här, för att kanske höra mitt nödrop der inne, utan att kunna komma mig till hjälp? Hvilketdera väljer du nu? ty försöka saken måste jag och vill jag."

"Min broder är tapper, och må han våga försöket; men om han vänder sitt huvud,

så skall han, ehvar han är, blicka i Tessakeh's ögon." Efter detta Indianens svar och utan att vidare förspilla ett ord, knäböjde Werner i vattnet, nära intill öppningen, och lät ljusskenet strömma dit in. Intet synnerligt hinder tycktes honom stå i vägen, och hållande bössan på venstra skuldran med venstra handen, i hvilken han äfven höll ljuset, samt med mynningen framåt, stödde han sig på högra armbågen och inkröp långsamt i den smala öppningen, följd af Tessakeh, som hade lättare att komma fram, då han kvarlemnade sin bössa.

(Forts.)

Egyptiskt tempel vid Abuh-Simbel i Nildalen.

Af de tvenne här belagne och i den gulaktiga sandstenen uthuggne tempel torde det södra vara den intressantaste fornlemning efter egyptisk byggnadskonst bland alla ruiner i Nildalen, med undantag af den vid Thebe, då det, utom sin stora arkitektoniska skönhet, äfven eger en mängd hieroglyfer af rikt innehåll.

Framför den mellan 80 och 100 fot höga façaden på detta tempel befinna sig de fyra berömda kolosserna, som föreställa kunung Remeses II, och hvilka så mycket mer öfverraska åskådaren, som de, oaktadt sin vidunderliga storlek, icke sakna skönhet och rigtliga proportioner. Den ena af dem är ty värr stympad. Oberäknadt den 8—10 fot höga piedestalen, utgör deras höjd omkring 60—70 fot.

Kustikorn af Kustricky.

Bland de mångfaldiga, mer eller mindre pikanta artiklarne vid den för nägen tid sedan afslutade industriexpositionen i Prag, befann sig äfven den af en tapetserare, herr Kustricky, insända "Kustikorn." Det är en enkel, men mycket smakfull, af papper förfärdigad och med efterapadt bildbuggeriarbete smyckad, gigantisk solfjäder, som utvecklar sig medelst en enkel inrättning, och angenämt öfverraskar genom sin orientalska form. Anmärkningsvärde äro siraternas på fotställningen, hvilka, ehuru blott af papper, fullkomligt likna det finaste bildbuggeriarbete. Äfven försäkrar Kustricky, att han förmår gifva denna pappersställning färgen af de mest olika trädslag. Från allmänhetens sida har denna produkt rönt den största ynnest, och alla pragertidningar lifprisa enslämmigt denna, med stor slit och finaste smak utförda praktartikel.

och i den guld-
ne tempel förde
samlade tornen-
grändkast bland
d undantag af den
in stora arkitek-
ter en mängd hie-
och 100 fot hö-
de på detta tempel hafnas sig de
fyra berömda kolosserna som föreställa
kungar. De och hällas så mycket
mer öfvermåttade som de, och till
sin vidunderliga storlek, som sedan äro-
det och riktiga proportioner. Den som är
den är 17 varit stämmande. Öfverhöjden
2-10 fot höga. Högst af dessa
höjd omkring 60-70 fot.

vid Abuh-
Simbel.
och i den gul-
ne tempel förde
samlade tornen-
grändkast bland
d undantag af den
in stora arkitek-
ter en mängd hie-
och 100 fot hö-
de på detta tempel hafnas sig de
fyra berömda kolosserna som föreställa
kungar. De och hällas så mycket
mer öfvermåttade som de, och till
sin vidunderliga storlek, som sedan äro-
det och riktiga proportioner. Den som är
den är 17 varit stämmande. Öfverhöjden
2-10 fot höga. Högst af dessa
höjd omkring 60-70 fot.

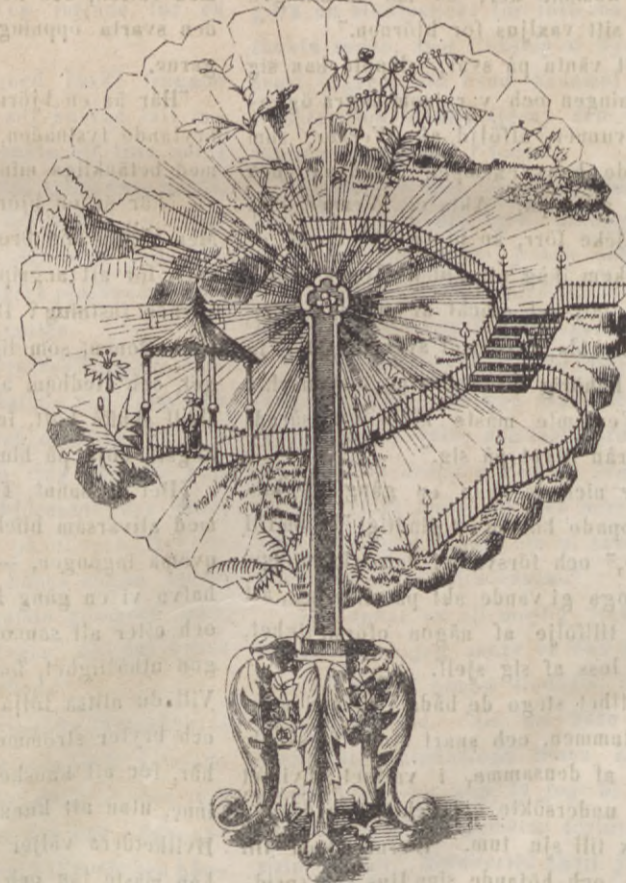

Egyptiskt tempel vid Abuh-Simbel.

Kustikorn af Kustricky

Hohenschwangax.

Kustikorn af Kustricky i Prag.

Nästa N:o utgifves den 5 December.

C. Petersens Officin, 1852.